

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania A. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Chorzowie
o ponowne ustalenie wysokości emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 lutego 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt III AUa 1168/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża ubezpieczonego kosztami zastępstwa
procesowego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt III AUa 1168/19, Sąd Apelacyjny w Katowicach – w sprawie z odwołania A. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Chorzowie – oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt X U 614/18, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie A. K. od decyzji organu rentowego z dnia 21 grudnia 2017 r., w której ZUS Oddział w Chorzowie odmówił A. K. prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury, gdyż ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dowodów, które pozwoliłyby na przeliczenie świadczenia.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: jakie środki dowodowe mogą być zgłaszane dla udowodnienia okoliczności, które mogą mieć istotne znaczenie w procesie ustalania wskaźnika postawy wymiaru emerytury w kontekście konieczności wykazania wysokości osiąganego przez ubezpieczonego wynagrodzenia, wielokrotnie wiele lat wstecz, gdy nie zachowała się żadna papierowa dokumentacja; czy w tego rodzaju sprawach, mając na uwadze ciężar dowodu spoczywający na podstawie art. 232 k.p.c. na ubezpieczonym oraz brak ograniczenia środków dowodowych w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 473 k.p.c.), dopuszczalne jest także przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczności, które dotyczą osiąganego przez tych świadków wynagrodzenia i jego części składowych, w sytuacji gdy świadkowie ci zatrudnieni byli w tym samym zakładzie pracy co ubezpieczony, na tych samych bądź analogicznych stanowiskach, a w konsekwencji ustalenie osiąganego przez ubezpieczonego wynagrodzenia, którego nie jest on w stanie inaczej udokumentować.

Wskazano na potrzebę wykładni przepisów art. 227 k.p.c. w związku z poprzednio obowiązującym art. 217 § 2 k.p.c. (aktualnie art. 235² § 1 k.p.c.) oraz art. 473 k.p.c.

W ocenie skarżącego jego skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na rażące i oczywiste naruszenie przepisów procedury cywilnej dotyczących przeprowadzania dowodów oraz orzekania – między innymi art. 217 § 2 k.p.c. (w stanie prawnym z daty orzekania) w zw. z art. 227 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. w zw. art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1) wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; 2) w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - o oddalenie skargi kasacyjnej; 3) zasądzenie od skarżącego na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego przed Sądem Najwyższym według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej strona skarżąca wiąże z naruszeniem wskazanych przepisów prawa, na tle których jednocześnie – jak to określa skarga – pojawia się zagadnienie prawne oraz sugerowana potrzeba wykładni.

Taka konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wadliwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałyby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr

1274964). W postanowieniu z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990, Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. W uzasadnieniu powołanego postanowienia Sąd Najwyższy podkreślił, że w dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano w uzasadnieniu postanowienia z 21 października 2008 r., II PK 158/08, LEX nr 738506, przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną podziela przedstawione wyżej stanowisko judykatury w zakresie omawianej kwestii.

Niezależnie od przedstawionej wyżej wadliwości uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej stwierdzić trzeba, że sygnalizowane we wniosku kwestie nie przekonują o występowaniu przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. W postanowieniu z dnia 25 maja 2022 r., II USK 594/21 – LEX nr 3447106, Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że w sprawie cywilnej sąd kieruje się regułami dowodzenia określonymi w art. 227-309 k.p.c., z uwzględnieniem tego, że w przepisach regulujących postępowanie odrębne w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przesądzono o niestosowaniu w tych sprawach przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i z przesłuchania stron (art. 473 § 1 k.p.c.). W postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury są nie tylko zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja

ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Skoro każdy fakt może być udowadniany wszelkimi środkami dowodowymi, to wysokość zarobków jako fakt mający istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.) ubezpieczony może wykazać odpowiednimi zeznaniami świadków lub zeznaniami złożonymi przez niego samego w charakterze strony. Sąd Apelacyjny w Katowicach nie naruszył wskazanych w uzasadnieniu wniosku przepisów prawa procesowego – wcale nie zanegował możliwości dopuszczenia dowodu z zeznań świadków w sprawie o wysokość emerytury ubezpieczonego. Sąd drugiej instancji stwierdził jedynie, że zeznania świadków, którzy mieliby podać kwotowo wynagrodzenia, jakie uzyskiwali każdorazowo przed ponad pół wiekiem (za lata 1959 -1969), są po prostu z założenia niewiarygodne z uwagi na strukturę ludzkiej pamięci i jej zawodność. Istotnie – ustalenie podstawy wymiaru składek w celu obliczenia wysokości świadczenia emerytalnego powinno być precyzyjne, natomiast wysokość otrzymywanych wynagrodzeń za pracę, które cechują się zmiennością, zacierają się w pamięci po wielu latach – zwłaszcza w odniesieniu do zarobków innych osób (współpracowników).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 102 k.p.c.